

İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türleri¹

Nermin Bölük²

Serdarhan Musa Taşkaya³

Ayşegül Avşar Tuncay⁴

Özet

Farklı düşünme becerilerini geliştiren, hayal dünyasının sınırlarını genişleten, okudukça ve anlattıkça kişisel hazzı arttıran edebiyat ürünleri ile çocuğun tanışması oldukça önemlidir. Çocuklar, ilkokula başladıklarında merak uyandıran ve ilgisini çeken çocuk edebiyatı türlerine yönelerek okuma dünyasını oluşturmaya başlamaktadır. Bu araştırmanın amacı ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerini belirlemektir. Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen anket ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Mersin il merkezinde yer alan ilkokullarda 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 764 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma nicel araştırma türünde ve betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin en çok masal türünü tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile okumayı tercih ettikleri türler arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin %60'ının en fazla yedi türü okumayı tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bilgilendirici ve şiir metinlerinden çok hikâye edici metinleri okumayı tercih ettikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin farklı türlerle tanıştırılması önerilmiştir.

- 1 Bu çalışma, 2022 yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde ikinci ve üçüncü yazarların danışmanlığında tamamlanan aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
- 2 Sınıf Öğr., Barbaros İlkokulu, Mersin, Türkiye.
E-posta:nrmnboluk@gmail.com, 5379621431, ORCID ID: 0000-0003-0013-9822
- 3 Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi ABD, Mersin, Türkiye.
E-posta:serdarhan@mersin.edu.tr, 5056408243, ORCID ID: 0000-0003-0618-0084
- 4 Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Zihin Engelliler Eğitimi ABD, Mersin, Türkiye. aysegulaat@mersin.edu.tr, 5301471183, ORCID ID: 0000-0002-0520-1747

1. Giriş

Çocuklara verilecek temel eğitim, çocukların ileriki yaşlarda yaşantılarını büyük ölçüde etkileyeceğinden sağlıklı ve güvenilir temeller üzerine oturtulmalıdır. Çocuk bu dönemde eğitim ve öğretim zamanını sadece sınıf içinde değil yaşamının her anında ve alanında sürdürülebilir yatkinlikte kullanmalıdır (MEB, 2018). Çocuğun sınıf dışında keyifle zaman geçireceği ve eğitim öğretimine katkıda bulunacağı, yeni ufuklar keşfetmesine olanak sağlayacağı çocuk edebiyatı eserleri çocuğun hayatında önemli bir yol göstericidir. Eğitim öğretim dönemleri sonunda başarı durumunu gösteren karnelerde çocuğun okuduğu kitap sayısının da yer alması MEB'in çocuk edebiyatı ürünlerine verdiği önemi göstermektedir. Bu durum MEB'in hedeflerinden birinin de çocuk ile edebiyat arasındaki bağı güçlendirmek olduğunu düşündürmektedir.

Çocukluk döneminde edebiyatla buluşan çocuk için edebiyatın anlamı ve önemi farklı boyut kazanmaktadır. Çocukluk döneminde edebiyatın asıl amacı, çocuğu eğlendirmek iken aynı zamanda ona ileriki yaşlarında karşılaştacağı kitap, eğitim, okuma ve edebiyat alanlarında sağlam bir temel oluşturmaktır.

Bireyin gelişimi ve değişimi bütünsel olarak göz önünde bulundurulduğunda çocuk edebiyatı çocukluk döneminde çocuğun hayatında olması gereken bir alandır. Zihinsel, toplumsal ve ruhsal gelişimin de ötesinde; bireyin güzellik anlayışına, sanatsal bakış açısına karşılaştığı durum ve olayları alışıl gelmişin dışında yorumlayıp yeni pencerelerden bakabilme süreçlerine katkı sağlar. Çocuk edebiyatının çocuğun hayatında var olma nedenlerinden biri ise çocuğu nitelikli okur olarak ileriki hayatına hazırlamaktır (Şirin, 2016). Ayrıca çocuk edebiyatının çocuğa okuma alışkanlığı kazandırma, çocuğun kelime hazinesini ve düşünme becerisini geliştirme, hayal dünyasının sınırlarını genişletme gibi birçok amacı vardır. Bu süreçte çocuk, okuduğu kitaplarda kendi dünyasının parçasını bulduka edebiyatla hayatın iç içe olduğunu anlamaktadır.

Çocuk edebiyatı; çocuğun kendine özgü karakteristik özelliklerini geliştirdiği ve varoluşunu keşfetmeye başladığı çocukluk döneminden yetişkinliğe geçişini sağlayan köprü görevi görmektedir. Çocuk, okuduğu çocuk edebiyatı türlerinde toplumun kültürel özelliklerine de aşina olacağından sosyal kimliğini oluşturma konusunda çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanmaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında çocuk edebiyatı türleri çocuğun hayatında önemli bir yere sahiptir (Dilidüzgün, 2018). Oyun çağında olan çocuğu edebiyatla buluşturmanın en kolay yolu

onu eğlendirecek eserlerle tanıştırmaktır. İşte bu noktada çocuk edebiyatının ürünlerinden yararlanılmaktadır.

Çocuklar, farklı edebiyat türlerini okumaya ve öğrenmeye istekli olurlar. Bu türleri okuyarak deneyim yaşayan çocuk; görmediğı, bilmediğı, alışkın olmadığı yaşam şekillerini de tanımış olur (Sever, 2019). Farklı yaşantıları deneyimleyen çocuğun duygu durumunda da okuduğı türe göre değışiklikler olur. Şiirle çocuğun ruhu beslenirken bilmeceyle zihni çalışır. Masalla olması mümkün olmayan dünyalarda bulurken kendini; Nasrettin Hoca fıkrasıyla eğlenirken aynı zamanda da düşünür. Bu örnekleri daha da arttırıp çocukluk dönemini 2-14 yaş arası kabul edersek çocuk edebiyatı bu yaşlar arasında çocuğun dünyasında bazen bir maniyle, bazen şiirle, bazen uyku öncesi bir masalla, bazen de bir tebessüme neden olan fikrayla yer almaktadır.

Sever'e göre, (2019: 19) "Çocuk edebiyatı ürünleri, çocukları nitelikli metinlere yöneltmeyi başarabilen, onlara zamanla okuma kültürü kazandırabilen bir sorumluluk üstlenmelidir". Çocuk edebiyatı çocukların kişisel, bilişsel, sosyal ve ruhsal gelişimleri için oldukça önemlidir. Bu durumda çocuğun ruhuna dokunmak ve hayal dünyasını zenginleştirmek için sadece masal, roman ve hikâye yeterli olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Bunun cevabı çocukları farklı edebiyat türleriyle de tanıştırmaktır. Böylece çocuk şiir, destan, ağıt, biyografi, otobiyografi, mesnevi, roman, öykü, masal, tiyatro, deneme, fıkra, makale, eleştiri, anı, gezi yazısı, fıkra vb. türleri de okuyarak zengin bir edebiyat dünyasıyla tanışır. Farklı bakış açıları ve dünyalarla tanışan çocuk, zamanla okuyacağı kitapları da kendi ilgisine göre belirleyecektir.

Erken yaşlarda oluşan alışkanlıkların daha kalıcı olduğu düşünüldüğünde okuma alışkanlığı çocuklara ilkokulun ilk yıllarında kazandırılmalıdır. Bunu yaparken de çocukların ilgi duyduğu, çocuklarda merak uyandıran türlerle onları tanıştıırıp, kitaplıklarındaki çeşitliliğı arttırmak gerekmektedir. Çocuk edebiyatı alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde doğrudan çocuğun çocuk edebiyatı türlerini tercih durumlarını belirlemeye yönelik araştırmaların yeterli olduğunu söylemek güçtür. Hâlbuki hem öğretmen hem de velilerin çocuklara kitap önerirken hangi türlerin daha çok sevildiğini ya da tercih edildiğini bilmesi kitap seçimini kolaylaştırır. Bu nedenlerden dolayı çocukların okumayı tercih ettiği çocuk edebiyatı türlerini ve neden bu türleri tercih ettikleri hakkında derinlemesine araştırmalara ihtiyaç vardır.

2. Araştırmanın Amacı

Araştırma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türleri hangileridir?
- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- İlkokul 4. sınıf öğrencileri kaç çocuk edebiyatı türünü bir arada tercih etmişlerdir?
- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri çocuk edebiyatı türleri hangileridir?
- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri çocuk edebiyatı türü cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri türle hangi türleri birlikte tercih etmişlerdir?

3. Yöntem

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, araştırma alanına açıklık getirmek ve genellenebilir sonuçlar elde edebilmek için kullanılmıştır. Bu nedenle çalışma nicel bir araştırma türünde tarama modelinde desenlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2018), nicel araştırmalarda bilimsel gerçeklik objektiftir. Araştırmacı olay ve olgulara müdahale etmeden betimlemeye çalışır. Yapılan betimlemeler ve tanımlamalar belirli aralıklarla yapılan araştırmalarda aynı sonuçları verdiğinde; sonuçlar evrensel gerçeklikler olarak kabul edilir ve yasalaşarak genellenir. "Tarama tipi araştırmalar sosyal bilimlerde, yaygın olarak, büyük kitlelerin, (cinsiyet, yaş, görme kusuru, medeni hali, gelir düzeyi, öğrenim durumu gibi) araştırmaya konu olan özelliklerini belirlemek amacıyla yapılan betimsel araştırmalardır" (Can, 2019: 8). Bu modelde amaç, var olan durumlara etki etmeden araştırmaya dâhil olan değişkenlerin ve konuların niteliklerini tespit etmek amacıyla yaşanan durumu olduğu gibi tanımlamaktır (Sönmez ve Alacapınar, 2019; Erkuş, 2021).

Bu çalışmada ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerini ortaya çıkarmak amacıyla betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çoban ve Oral'a göre (2020), betimsel tarama modelinde var olan hâlihazırdaki durumlar, şartlar ve nitelikler olduğu gibi ortaya konulmaktadır.

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde Mersin il merkezinde öğrenim gören ilkokul 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırmanın evreni Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan sayısal veriler doğrultusunda Mersin il merkezinde eğitim öğretime devam eden 18.693, 4. sınıf öğrencileri olarak belirlenmiştir. Araştırmada “basit seçkisiz örnekleme” yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma örneklemini basit seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenen 20 ilkokulda öğrenim gören ilkokul 4. sınıf 764 öğrenci oluşturmaktadır. Erkuş (2021)'a göre bu yöntemde evrende yer alan bütün alt birimler sıralanarak veya numaralandırılarak tablo haline getirilir. Hiçbir etki altında kalmadan rastgele seçimler yapılarak veya kura yöntemiyle listedeki birimler örnekleme dâhil edilir. Böylelikle listede yer alan bütün birimlerin örnekleme girme şansı aynıdır.

İlkokullar içinde 4. sınıflardan birden fazla şube olduğu durumlarda yine basit seçkisiz örnekleme yoluyla belirlenen şubelerde araştırma anketi uygulanmıştır. Araştırmalarda evren büyüklüğünden yola çıkılarak örnekleme bulmak için Gürbüz ve Şahin (2018) tarafından hazırlanan tablodan yararlanılarak örneklemin (P: 0,05 için) en az 377 olması gerektiği görülmüştür. Bu araştırmaya 394 kız, 370 erkek öğrenci olmak üzere toplam 764 öğrenci katılmıştır.

3.2. Verilerin Analizi

Araştırma verileri, ilgili veri analiz paket programı kullanılarak yapılmıştır. Kategorik değişkenlerin analizinde tanımlayıcı istatistik tekniklerinden frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Frekans (f), kaç kişinin belli bir kategoride yer aldığını ya da belli bir seçeneği tercih eden kişilerin sayısını gösterir. Yüzde ise, belli bir kategoriye ait frekansın toplam frekansa oranını belirtir.

Araştırmada, öğrencilerin tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerine ilişkin demografik değişkenlere göre dağılımı Ki-Kare Testi uygulanarak analiz edilmiştir. Analizlerde p değerinin, 05'ten küçük olması istatistiksel anlamda $p < ,05$ düzeyi anlamlılık şartı olarak belirlenmiş olup $p < ,01$ ise çok yüksek oranda istatistiksel açıdan anlamlı fark oluştuğunu belirtmektedir.

Araştırmada, değişkenlere yönelik dağılımlarda, iki kategorik verinin oluşturduğu frekans gözenepleri arasındaki ilişki (farklılık olup olmadığı) parametrik olmayan Ki-Kare Testi ile belirlenmiştir. Can'a göre (2019) Ki-

Kare Testi, iki ya da daha çok kategori arasında nitel bir değişkenin frekanslar dağılımları arasında fark olup olmadığını belirlemede kullanılır.

4. Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgu ve bu bulgulara ilişkin yorumlar alt problemlere göre sıralanarak aşağıdaki verilmiştir.

4.1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türleri

Tablo 1. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk Edebiyatı Türlerini Tercih Etme Durumları

Çocuk Edebiyatı Türleri	Tercih Durumları			
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu	
	f	%	f	%
Masal	491	64,3	273	35,7
Efsane	462	60,5	302	39,5
Bilmece	455	59,6	309	40,4
Hikâye	447	58,5	317	41,5
Şiir	420	55,0	344	45,0
Fıkra	392	51,3	372	48,7
Tiyatro	364	47,6	400	52,4
Çizgi Roman	343	44,9	421	55,1
Anı	322	42,1	442	57,9
Tekerleme	296	38,7	468	61,3
Atasözleri	294	38,5	470	61,5
Fabl	282	36,9	482	63,1
Roman	269	35,4	495	64,8
Destan	264	34,6	500	64,4

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerinin tercih edilme durumlarını gösteren yüzde (%) ve frekans (f) dağılımına bakıldığında ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin %64,3'ü masalı, %60,5'i efsaneyi, %59,6'sı bilmeceyi, %58,5'i hikâyeyi, %55'i şiiri, %51,3'ü fıkrayı, %47,6'sı tiyatroyu, %44,9'u çizgi romanı, %42,1'i anıyı, %38,7'si tekerlemeyi, %38,5'i atasözlerini, %36,9'u fablı, %35,4'i romanı, %34,6'sı destanı tercih etmişlerdir. Öğrencilerin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerinin yüzde (%) ve frekanslarına (f) bakıldığında en çok tercih

edilen çocuk edebiyatı türünün %64,3 ile masal olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerinin yüzde (%) ve frekanslarına (f) bakıldığında en az tercih edilen çocuk edebiyatı türünün ise %34,6 ile destan olduğu söylenebilir.

4.2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 2. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Masal Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Masal Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	267	67,8	127	32,2	394	100
Erkek	224	60,5	146	39,5	370	100
Toplam	491	51,6	273	48,4	764	100

$$[\chi^2=4,338, sd=1, p= ,037]$$

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile masal türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin masal türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=4,338$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %67,8'i masal türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %60,5' i masal türünü tercih etmiştir. Bir diğer ifadeyle kız ve erkek öğrencilerin masal türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Fabl Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Fabl Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	160	40,6	234	59,4	394	100
Erkek	122	33,0	248	67,0	370	100
Toplam	282	51,6	482	48,4	764	100

$$[\chi^2=4,778, sd=1, p= ,029]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile fabl türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin fabl türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=4,778$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %40,6'i fabl türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %33'ü fabl türünü tercih etmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin fabl türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 4. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Destan Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Destan Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	100	25,4	294	74,6	394	100
Erkek	164	44,3	206	55,7	370	100
Toplam	264	34,6	500	65,4	764	100

$$[\chi^2=30,279, sd=1, p= ,000]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile destan türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin destan türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=30,279$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %25,4'ü destan türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %44,3'ü destan türünü tercih etmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin destan türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın erkek öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 5. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Hikâye Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Hikâye Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	245	62,2	149	37,8	394	100
Erkek	202	54,6	168	45,4	370	100
Toplam	447	58,5	317	41,5	764	100

$$[\chi^2=4,526, sd=1, p= ,033]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile hikâye türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin hikâye türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=4,526$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %62,2'si hikâye türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %54,62'si hikâye türünü tercih etmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin hikâye türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 6. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Roman Türünü Seçme Durumları

Cinsiyete Göre Roman Türünü Seçme Durumları						
Değişkenler	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	142	36,0	252	64,0	394	100
Erkek	127	34,3	243	65,7	370	100
Toplam	269	35,2	495	64,8	764	100

$$[\chi^2=0,246, sd=1, p=0,620]$$

Tablo 6'ya göre ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile roman türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin roman türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=0,246$, $p>,05$) olmadığı görülmüştür. Bir diğer ifadeyle kız ve erkek öğrencilerin roman türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 7. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Anı Türünü Seçme Durumları

Cinsiyete Göre Anı Türünü Seçme Durumları						
Değişkenler	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	180	45,7	214	54,3	394	100
Erkek	142	38,4	228	61,6	370	100
Toplam	322	42,1	442	57,9	764	100

$$[\chi^2=4,178, sd=1, p= ,041]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile anı türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin anı türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=4,178$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %45,7'si anı türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %38,4'ü anı türünü tercih etmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin anı türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 8. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Şiir Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Şiir Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	243	61,7	151	38,3	394	100
Erkek	172	47,8	193	52,2	370	100
Toplam	420	55,0	344	45,0	764	100

$$[\chi^2=14,760, sd=1, p= ,000]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile şiir türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin şiir türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=14,760$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %61,7'si şiir türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %47,8'i şiir türünü tercih etmiştir. Bir diğer ifadeyle kız ve erkek öğrencilerin şiir türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 9. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bilmece Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Bilmece Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	235	59,6	159	40,4	394	100
Erkek	220	59,5	150	40,5	370	100
Toplam	455	59,6	309	40,4	764	100

$$[\chi^2= ,003, sd=1, p= ,958]$$

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile bilmece türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin bilmece türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2= ,003$, $p>,05$) olmadığı görülmüştür. Bir diğer ifadeyle kız öğrencilerin % 59,6'sı ve erkek öğrencilerin % 59,5'i bilmece türünü tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin cinsiyete göre bilmece türünü tercih etme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 10. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Tekerleme Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Tekerleme Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	160	40,6	234	59,4	394	100
Erkek	136	36,8	234	63,2	370	100
Toplam	296	38,7	468	61,3	764	100

$$[\chi^2=1,193, sd=1, p= ,275]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile tekerleme türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin tekerleme türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=1,193$, $p>,05$) olmadığı görülmüştür. Kız öğrencilerin %40,6'sı tekerleme türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %36,8' i tekerleme türünü tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin cinsiyete göre tekerleme türünü tercih etme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 11. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Çizgi Roman Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Çizgi Roman Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	182	46,2	212	53,8	394	100
Erkek	161	56,5	209	43,5	370	100
Toplam	343	44,9	421	55,1	764	100

$$[\chi^2= ,554, sd=1, p= ,457]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile çizgi roman türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin çizgi roman türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2 = ,554$, $p > ,05$) olmadığı görülmüştür. Kız öğrencilerin %46,2'si çizgi roman türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %56,5'i çizgi roman türünü tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin cinsiyete göre çizgi roman türünü tercih etme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 12. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Fıkra Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Fıkra Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	200	50,8	194	49,2	394	100
Erkek	192	51,9	178	48,7	370	100
Toplam	392	51,3	372	48,7	764	100

$$[\chi^2 = ,098, sd=1, p = ,755]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile fıkra türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin fıkra türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2 = ,098$, $p > ,05$) olmadığı görülmüştür. Kız öğrencilerin %50,8'i fıkra türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %51,9'u fıkra türünü tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin cinsiyete göre fıkra türünü tercih etme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 13. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Atasözü Türünü Seçme Durumları

Değişkenler	Cinsiyete Göre Atasözü Türünü Seçme Durumları					
	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	142	36,0	252	64,0	394	100
Erkek	152	41,1	218	58,9	370	100
Toplam	294	38,5	470	61,5	764	100

$$[\chi^2 = 2,048, sd=1, p = ,152]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile atasözü türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin atasözü türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2= 2,048$, $p>,05$) olmadığı görülmüştür. Kız öğrencilerin %36 'sı atasözü türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %41,1'i atasözü türünü tercih etmiştir. Bu durumda öğrencilerin cinsiyete göre atasözleri türünü tercih etme durumlarının birbirinden farklılaşmadığı söylenebilir.

Tablo 14. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Tiyatro Türünü Seçme Durumları

Cinsiyete Göre Tiyatro Türünü Seçme Durumları						
Değişkenler	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	218	55,3	176	44,7	394	100
Erkek	146	39,5	224	60,5	370	100
Toplam	364	47,6	400	52,4	764	100

$$[\chi^2=19,267 \text{ sd}=1, p= ,000]$$

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile tiyatro türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin tiyatro türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=19,267$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %55,3'ü tiyatro türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %47,6'sı tiyatro türünü tercih etmiştir. Bir diğer ifadeyle kız ve erkek öğrencilerin tiyatro türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 15. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Efsane Türünü Seçme Durumları

Cinsiyete Göre Efsane Türünü Seçme Durumları						
Değişkenler	Tercih Edilme Durumu		Tercih Edilmeme Durumu		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	222	56,3	172	43,7	394	100
Erkek	240	64,9	130	35,1	370	100
Toplam	462	60,5	302	39,5	764	100

$$[\chi^2=5,794, \text{sd}=1, p= ,016]$$

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile efsane türünü seçme durumları arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin şiir türünü seçme durumları ile cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=5,794$, $p<,05$) olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin %56,3'ü efsane türünü tercih ederken, erkek öğrencilerin %64,9'u efsane türünü tercih etmiştir. Bu durumda kız ve erkek öğrencilerin efsane türünü seçme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın erkek öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

4.3. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk Edebiyatı Türlerini Birlikte Tercih Etme Durumları

Tablo 16. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Çocuk Edebiyatı Türlerini Birlikte Tercih Etme Durumları

Tercih Edilen Tür Sayısı	f	%
1 Tür	14	1,8
2 Tür	58	7,6
3 Tür	59	7,7
4 Tür	84	11,0
5 Tür	93	12,2
6 Tür	85	11,1
7 Tür	65	8,5
8 Tür	83	10,9
9 Tür	72	9,4
10 Tür	57	7,5
11 Tür	36	4,7
12 Tür	24	3,1
13 Tür	14	1,8
14 Tür	20	2,6
Toplam	764	100,0

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin kaç çocuk edebiyatı türünü birlikte tercih ettiklerine ilişkin yapılan yüzde (%), ve frekans (f) dağılımlarına bakıldığında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinden %1,8'i bir türü, %7,6'sı iki türü, %7,7'si üç türü, %11,0'ı dört türü, %12,2'si beş türü, %11,1'i altı türü, %8,5'i türü yedi türü, %10,9'u sekiz türü, %9,4'ü dokuz türü, %7,5'i on türü, %4,7'si on bir türü, %3,1'i on iki türü, %1,8'i on üç türü, %2,6'sı on dört çocuk edebiyatı türünü birlikte tercih etmiştir. Öğrencilerin %12,2'sinin beş türü birlikte tercih ettiği, %1,8'inin sadece bir türü ve on üç türü birlikte tercih ettiği görülmektedir. Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin okuma çeşitliliğinin yeterince olmadığı söylenebilir.

4.4. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türleri

Tablo 17. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türleri

Türler	f	%
Masal	131	17,1
Efsane	83	10,9
Çizgi Roman	76	9,9
Şiir	74	9,7
Bilmece	64	8,4
Fıkra	64	8,4
Roman	49	6,4
Hikâye	48	6,3
Destan	41	5,4
Fabl	40	5,2
Tiyatro	34	4,5
Anı	22	2,9
Tekerleme	17	2,2
Atasözleri	12	1,6
Toplam	755	100,0

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri çocuk edebiyatı türünü tercih edilme durumlarını gösteren yüzde (%) ve frekans (f) dağılımına bakıldığında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri çocuk edebiyatı türü %17,1 ile masal türünün olduğu görülmektedir. %1,6 ile atasözlerinin diğer türlere oranla daha az tercih edildiği söylenebilir. Araştırmaya 764 öğrenciden 9 öğrencinin en çok tercih ettiği çocuk edebiyatı türünü belirtmediği görülmektedir.

4.5. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türünün Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Tablo 18 İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Çocuk Edebiyatı Türleri

Çocuk Edebiyatı Türleri	Cinsiyet					
	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Masal	80	20,4	51	14,1	131	17,4
Efsane	39	9,9	44	12,2	83	11
Çizgi Roman	33	8,4	43	11,9	76	10,1
Şiir	43	10,9	31	8,6	74	9,8
Bilmece	32	8,1	32	8,8	64	8,5
Fıkra	26	6,6	38	10,5	64	8,5
Roman	28	7,1	21	5,8	49	6,5
Hikâye	22	5,6	26	7,2	48	6,4
Destan	13	3,3	28	7,7	41	5,4
Fabl	24	6,1	16	4,4	40	5,3
Tiyatro	24	6,1	10	2,8	34	4,5
Anı	17	4,3	5	1,4	22	2,9
Tekerleme	6	1,5	11	3,0	17	2,3
Atasözleri	6	1,5	6	1,7	12	1,6
Toplam	393	100,0	362	100,0	755	100,0

$$[\chi^2= 33,218, sd=13, p= ,002]$$

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin cinsiyetleri ile okumayı en çok tercih ettikleri türler arasında farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmış olup Ki-Kare testi sonuçlarına göre öğrencilerin en çok okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türü cinsiyetleri arasında önemli bir farklılık ($\chi^2=33,218$, $p<,05$) olduğu görülmüştür.

Kız ve erkek öğrencilerin masal, fabl, roman, anı, şiir, tiyatro türlerini tercih etme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın kız öğrenciler lehine olduğu söylenebilir. Kız ve erkek öğrencilerin destan, hikâye, tekerleme, çizgi roman, fıkra ve efsane türlerini tercih etme durumlarının birbirinden farklılaştığı ve bu farklılığın erkek öğrenciler lehine olduğu söylenebilir.

4.6. İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okumayı En Çok Tercih Ettikleri Türle Birlikte Tercih Ettikleri Diğer Türler

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı en çok tercih ettikleri çocuk edebiyatı türü ile hangi türleri birlikte tercih ettiklerine ilişkin dağılımlara bakıldığında ilkokul 4. sınıf öğrencilerinden en çok masal türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %72 hikâye, %57 bilmece, %56 tiyatro, %56 şiir, %54 efsane, %46 anı, %42 fıkra, %40 atasözleri, %40 fabl, %39 tekerleme, %34 çizgi roman, %26 roman, %25 destan şeklindedir.

En çok efsane türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %65 masal, %57 hikâye, %52 bilmece, %51 fıkra, %49 şiir, %46 anı, %46 tekerleme, %45 çizgi roman, %41 destan, %39 roman, %36 atasözleri, %35 fabl, %28 tiyatro şeklindedir.

En çok çizgi roman türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %70 efsane, %53 masal, %51 bilmece, %49 hikâye, %43 roman, %42 fıkra, %41 anı, %39 şiir, %36 tekerleme, %36 tiyatro, %34 fabl, %33 destan, %30 atasözleri şeklindedir.

En çok şiir türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %66 masal, %58 tiyatro, %53 hikâye, %51 efsane, %50 bilmece, %50 atasözleri, %43 tekerleme, %43 fıkra, %42 destan, %36 roman, %36 çizgi roman, %34 anı, %26 fabl şeklindedir.

En çok bilmece türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %56 masal, %50 tiyatro, %45 şiir, %44 fıkra, %42 efsane, %42 hikâye, %36 fabl, %33 tekerleme, %33 çizgi roman, %30 atasözleri, %27 anı, %25 destan %19 roman şeklindedir.

En çok fıkra türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %72 bilmece, %67 masal, %63 hikâye, %59 şiir, %52 tiyatro, %50 efsane, %44 tekerleme, %39 atasözleri, %34 destan, %34 anı, %31 çizgi roman, %28 fabl, %19 roman şeklindedir.

En çok roman türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %55 çizgi roman, %53 efsane, %51 bilmece, %49 tiyatro, %47 masal, %47 fıkra, %45 hikâye, %45 şiir, %45 atasözleri, %39 fabl, %39 destan, %39 anı, %37 tekerleme şeklindedir.

En çok hikâye türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %56 fıkra, %52 masal, %50 efsane, %48 anı, %48 tiyatro, %42 bilmece, %40 çizgi roman, %38 şiir, %35 atasözleri, %35 fabl, %29 roman, %25 destan, %21 tekerleme şeklindedir.

En çok destan türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %66 efsane, %49 roman, %49 bilmece, %39 atasözleri, %39 çizgi roman, %37 hikâye, %34 anı, %29 şiir, %29 masal, %29 fıkra, %20 tiyatro, %20 tekerleme, %17 fabl şeklindedir.

En çok fabl türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %73 fıkra, %70 efsane, % 63 hikâye, %63 masal, %60 şiir, %58 bilmece, %50 anı, %48 çizgi roman, % 40 tekerleme, %25 atasözleri, %30 tiyatro, % 28 roman, %15 destan şeklindedir.

En çok tiyatro türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; %71 bilmece, % 71 şiir, %65 masal, % 65 efsane, %62 fıkra, %53 hikâye, %50 anı, %38 fabl, %38 çizgi roman, %32 atasözleri, %29 destan, %26 tekerleme, %9 roman şeklindedir.

En çok anı türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; % 68 hikâye, %59 bilmece, % 55 masal, %50 şiir, %50 tiyatro, %50 efsane, %45 tekerleme, %45 çizgi roman, %41 fıkra, % 32 fabl, %27 atasözleri, %23 destan, % 18 roman şeklindedir.

En çok tekerleme türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; % 82 bilmece, %59 şiir, %59 tiyatro, % 47 efsane, %41 fıkra, %41 masal, %41 roman, %35 hikâye, %35 atasözleri, %29 fabl, %29 anı, %29 çizgi roman, %24 destan şeklindedir.

En çok atasözleri türünü tercih edenlerin diğer türleri tercihlerine yönelik dağılım; % 75 şiir, %75 hikâye, %58 masal, %58 tekerleme, %50 roman, % 50 bilmece, % 50 fıkra, %50 efsane, %50 tiyatro, % 42 destan, % 33 fabl, %33 çizgi roman, %33 anı şeklindedir.

Bu bulgular, birlikte tercih edilen çok sayıda tür olduğu göstermektedir.

5. Sonuç ve Tartışma

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerine ilişkin sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin tercihlerinin masal, efsane, bilmece, hikâye, şiir türleri arasında yoğunlaştığı, tercih edilmeyen türün olmadığı görülmüştür. Tercih edilen türlerin tercih edilme nedenleri de çeşitlilik göstermektedir. Araştırmaya katılan çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda bu türlerin somut işlemler döneminde olan çocuğun soyut işlemler dönemine geçişte hayal ve düş dünyasına uygun türler olduğu söylenebilir. İnce Samur (2017) ve İnce Samur'un (2018) yapmış olduğu çalışmalar bu durumu destekler niteliktedir. Öğrencilerin kitap seçimlerini sınıf ve okul kitaplıklarından yararlanarak yaptığı (İşcan, Arıkan ve Küçükaydın, 2013) düşünüldüğünde bu türlerin (masal, bilmece,

hikâye, şiir) kitaplıklarda daha fazla olması öğrencilerin tercihlerini etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre; sınıf ve okul kitaplıklarında masal, bilmece, hikâye ve şiir gibi türlerin fazla olduğu görülürken efsane türüne neredeyse yer verilmediği tespit edilmiştir (Aksoy, 2014; Aksu, 2014; Memiş ve Bozkurt, 2014; Pilten ve Toğay, 2016; Aksoy ve Öztürk, 2018; Altunbay ve Uslu Üstten, 2020).

Öğrenciler buldukları yaş itibari ile kendi kitaplarını almaya gidemedikleri için ebeveynlerin kitap tercihleriyle oluşturulan kitaplıklarda masal, efsane, bilmece, hikâye ve şiir türlerine yer verilmesi bu türlerin seçilme yüzdesini arttırdığı söylenebilir (Yurtbakan, 2017). Aksoy'un (2014) yapmış olduğu çalışmada anne ve babaların çocuklarına kitap seçerken çoğunlukla masal, hikâye, bilmece, şiir türlerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin kitap tercih ederken sınıf öğretmenlerinden görüş almaları da bu türlerin (masal, bilmece, hikâye, şiir) tercih edilme oranını arttırdığı söylenebilir. Arslan ve Kargı'nın (2021) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğrencilere kitap tavsiyesinde bulunurken hikâye, masal, şiir gibi türleri önerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buradan öğretmenlerin kitap tercihlerinin ve tavsiyelerinin çocukların tercihlerini de etkilediği sonucuna ulaşabiliriz. Veli, öğretmen ve öğrencilerin en çok basılan çocuk kitaplarına yönelmesi bu türlerin daha fazla seçilmesine neden olabilir. Çocuk Vakfı (2006) tarafından yapılan araştırmada en çok basılan yerli çocuk kitap listesine bakıldığında masal ve hikâye türünde olan kitapların ağırlıkta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Samur ve Çiftçi'nin (2019) yapmış olduğu araştırmada 2006'dan bu yana basılan çocuk kitaplarında çok büyük değişikliklerin olmadığı görülmüştür. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2018) bu türlerin birinci sınıftan bu yana programda yer olması daha çok tercih edilmesinin nedenleri arasında sayılabilir.

Elde edilen sonuçlara göre; ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerinde masal, bilmece, şiir, fıkra türlerinin diğer türlere göre daha fazla tercih edilmesinde; öğrencilerin gelişim özellikleri, sınıf ve okul kitaplıklarında yer alan kitapların bu türler üzerinde yoğunlaşması, ebeveynlerin seçimlerinin çocuğun kitap tercihini etkilemesi, sınıf öğretmenlerinin öğrencilere kitap tavsiyesinde bulunurken bu türleri daha çok tavsiye etmeleri; veli, öğretmen ve öğrencilerin en çok basılan çocuk kitaplarına yönelmesi gibi faktörlerin etkisinin olduğu görülmektedir. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerine ilişkin tercihlerinde en az destan türünü tercih ettikleri görülmektedir. Destanın diğer türlere göre az tercih edilmesinin nedeni sınıf ve okul kitaplıklarında destan türüne ait eserlerin az olması (Aksoy, 2014; Aksu, 2014; Memiş ve Bozkurt, 2014; Pilten ve Toğay, 2016; Aksoy ve Öztürk, 2018; Altunbay ve

Uslu Üstten, 2020), anne ve babaların kitap tercihinde yer almaması (Aksoy, 2014), sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine kitap tavsiyesinde bulunurken bu türe yer vermemesi (Arslan ve Kargı, 2021), en çok basılan çocuk kitaplarında destan türüne ait kitapların çok olmaması (Çocuk Vakfı, 2006; Samur ve Çiftçi, 2019) şeklinde açıklanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre okumayı tercih ettikleri çocuk edebiyatı türlerine bakıldığında; masal, fabl, destan, hikâye, anı, şiir, efsane türlerini tercih etme durumları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülürken; roman, bilmece, tekerleme, çizgi roman, fıkra ve atasözleri türlerini tercih etme durumları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Masal, fabl, hikâye, anı, şiir türlerini tercih etme durumları kız öğrencilerde daha olumlu; destan ve efsane türlerini tercih etme durumları erkek öğrencilerde daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kitap seçimlerinde okuduğu kitabın konusunu ön planda tutması (Kıbrıs, 2016; Oğuzkan, 2013; Yıldız, 2010) tercih edeceği çocuk edebiyatı türünü etkilemektedir. Kız ve erkek öğrencilerin buldukları yaşın getirmiş olduğu özelliklerle ilgi duydukları konuların farklılaşması (Kıbrıs, 2016; Sever, 2019; Şahin vd., 2015) tercih edeceği türleri de farklılaştırmaktadır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre şiiri daha fazla tercih etmesi bu türün özelliklerinden ve konusundan kaynaklanıyor olabilir. Şiir, içinde bulundurduğu ahenk ile hisleri ön planda tutarken (Aytekin, 2016); dostluk, güzellik, sevgi ve estetik duygusu gibi kavramları kendine özgü bir biçimde çocuğa aktarır (Erdal, 2015). Yani kız öğrenciler duygusal konulara daha fazla ağırlık verdiği için (Aytaş ve Altunbay, 2016; Bayis, 2010; Dursunoğlu, 2015; Karademir ve Gürsoy, 2018) bu türü tercih etmiş olabilirler. Aytaş ve Altunbay'ın (2016) çalışması da bu sonucu destekler niteliktedir.

Kız öğrencilerin buldukları yaş itibarı ile peri masallarını ve masallardaki karakterleri benimsemesi (Güneş, 2017) erkek öğrencilere göre masal türünü daha fazla tercih etmesini etkilemiş olabilir. Hughes-Hessell ve Rodge (2007) yapmış oldukları çalışmada çocukların okumaktan hoşlandığı konuların tanınmış kimselerin hayatı, günlük hayatta rastlanması zor olan olaylar, hayvanlar ve hayali kahramanlar olarak tespit etmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak kız öğrencilerin anı, masal ve fabl türünü erkek öğrencilere göre daha çok tercih etmesinin nedenlerine açıklık getirilebilir. Fabl türünün özelliklerine bakıldığında hayvanlardan veya cansız varlıklardan yararlanarak okuyuculara günlük hayatta karşılaşılabileceği sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktadır (Kıbrıs, 2006; Arıcı, 2018). Fabl türünde hayvanlara ağırlıklı yer verilmesi kız öğrencilerin bu türe daha fazla yönelmesine neden oluşturabilir. Anı türünde üne kavuşmuş kişilerin hayatının anlatılması

(Aytekin, 2016; Hughes-Hessell ve Rodge, 2007) kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha fazla merak uyandırmış olabilir. Gülerüz'e (2013) göre, 9 yaşından 12 yaşına kadar geçen sürede çocuklar olağanüstü olayların ve kahramanların anlatıldığı masal türünden; maceraların anlatıldığı yaşanmış veya yaşanabilir olayların konu olduğu türlere geçiş döneminde. Yapılan bu çalışmada da kız öğrencilerin hikâye türünü erkek öğrencilere göre daha fazla tercih etmesi gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri olay ve durumlara duyduğu (Kıbrıs, 2016) merakla açıklanabilir. Yapılan araştırmalarda erkek öğrencilerin macera (Bayis, 2010; Dursunoğlu, 2015), polisiye (Karademir ve Gürsoy, 2018) ve kahramanlık (Aytaş ve Altunbay, 2016; Dursunoğlu, 2015; Kıbrıs, 2016) konularını ele alan okuyucusuna heyecan veren eserlerden daha çok hoşlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları da bu sonucu destekler niteliktedir. Ergenlik dönemine geçişin başladığı bu dönemde çocuklar macera ve geçmiş tarihi anlatan efsane ve destanlara ilgi duymaktadır. Aynı zamanda bu geçiş aşamasında kendilerine rol model alabilecekleri kahramanlara ve tarihi kişilere ilgi gösterdiklerinden (Erdal, 2015) kız öğrencilere göre efsane ve destan türlerini daha fazla tercih ettikleri söylenebilir. Aytaş ve Altunbay'ın (2016) yaptığı çalışmada da erkek öğrencilerin daha fazla destan türünü tercih ettiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kaç çocuk edebiyatı türünü birlikte tercih ettiklerine ilişkin bulgulara bakıldığında; araştırmada yer alan on dört türden en fazla beş türün birlikte tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki çocukların okuduğu türlerin daha çeşitli olması okuma alışkanlığı kazanmasında (İnce Samur, 2017), kendisi dışında var olan hayatları tanımada, olay ve durumlara farklı bakış açısıyla bakabilen kahramanlarla tanışmasında, diğer toplumların yaşam biçimlerini ve alışkanlıklarını öğrenmesinde (Akyol, 2017) olumlu bir etkiye sahiptir. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerden 1-3 türü tercih edenlerin oranı %17,1; 4-6 türü tercih edenlerin oranı %34,3; 7-9 türü tercih edenlerin oranı 28,8; 10 ve daha fazla türü tercih edenlerin oranının %19,8 olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu sonucunda öğrencilerin yeterince okuma çeşitliliğinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin belli başlı türlere yoğunlaşması; diğer türlerde zevk alabileceği, sözcüklerin anlamlarını daha derin hissedebileceği, zihinsel olarak daha farklı aktiveler yapabileceği okumaların önüne geçmektedir (Aytaş ve Altunbay, 2016). Bu olumsuz durumların oluşmasını engellemek için öğrencilerin daha farklı türlerde de okuma alışkanlıkları kazanmaları gerekmektedir. Öztürk ve Aksoy (2016) çocukların ilgi alanları ve merakları doğrultusunda istedikleri çeşitli türdeki kitaplara ve konulara erişimin öncelikle ailede başladığını daha sonra bu alışkanlığı kazanmaları; okulların, diğer resmi kurum ve kuruluşların, kitapçıların ve çevresindeki diğer

insanların etkisiyle oluştuğunu ifade etmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin okuma dünyalarında daha farklı türlerin olmamasında ailenin, okul ortamının, kitapçıların ve yakın çevresindeki insanların etkileri olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin en çok masal türünü tercih ettikleri görülmüştür. Araştırmanın bu sonucunu Duran ve Sezgin'in (2012) çalışması destekler niteliktedir. Bazı çalışmalarda (Acat, Demiral ve Arın, 2008; Aksoy, 2014; Belet ve Suna, 2007; Gökçe, 2012; Karakuş, 2006) öğrencilerin en fazla hikâye türünü tercih ettikleri yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırmada diğer araştırmaların aksine en fazla masal türünün tercih edilmesinin çeşitli nedenleri olabilir. 2012 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerini yeniden belirlediği 4+4+4 sistemine geçiş ile birlikte çocuğun ilkokula başlama yaşının 66 aya kadar indirilmesi öğrencilerin ilkokuldaki yaş ortalamasını da düşürmektedir. Bununla birlikte "Masal Çağı" denilen dönemin sonlarının (Kıbrıs, 2016) ilkokul 4. sınıf düzeyine denk gelmesi masal türünün en çok tercih edilen tür olmasının nedenleri arasında sayılabilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin okumayı en çok tercih ettikleri türü masal olarak belirtmelerinin bir diğer nedeni, ailelerin çocuklara erken çocukluk dönemlerinde en çok masal türünde olan kitapları alması (Samur ve Çiftçi, 2019) çocuklarda bu türe olan okuma alışkanlığını devam ettirmiş olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en çok tercih ettikleri türle hangi türleri birlikte tercih ettiklerine bakıldığında; en çok masal türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla hikâye, bilmece, tiyatro, şiir ve efsane; en çok fabl türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla fıkra, efsane, hikâye, masal, şiir ve bilmece; en çok destan türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla efsane; en çok hikâye türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla fıkra, masal ve efsane; en çok roman türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla çizgi roman, efsane ve bilmece; en çok anı türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla hikâye, bilmece ve masal; en çok şiir türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla masal, tiyatro, hikâye ve efsane; en çok bilmece türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla masal türünü; en çok tekerleme türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla bilmece, şiir ve tiyatro; en çok çizgi roman türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla efsane, masal ve bilmece; en çok fıkra türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla bilmece, masal, hikâye, şiir ve tiyatro; en çok atasözleri türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla şiir, hikâye, masal ve tekerleme; en çok tiyatro türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla bilmece, şiir, masal, efsane, fıkra ve hikâye; en çok efsane türünü tercih eden öğrencilerin çoğunlukla masal, hikâye, bilmece ve fıkra türünü tercih ettikleri görülmüştür. Bu sonuca dayanarak ilkokul 4.

sınıf öğrencilerinin hikâye edici metin türlerini; bilgilendirici metin türleri ve şiir metin türlerine göre daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Bunun nedeni ise Yekeler Gökmen ve Aktaş'a (2021) göre öğrencilerin okul öncesi dönemlerden itibaren hikâye edici metinlerle bilgilendirici metinlerden daha fazla karşılaşmaları olabilir. Bu araştırma sonucunda da öğrencilerin okumayı en çok tercih ettikleri hikâye edici metin türlerini diğer metin türlerine göre çoğunlukla birlikte tercih ettikleri görülmüştür.

6. Öneriler

Araştırma sonuçlarına dayanarak aşağıda yer alan öneriler geliştirilmiştir:

- Sınıf öğretmenleri eğitim öğretim yılı başında Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan metin türlerini inceleyerek bu metin türlerine ait kitapların tanıtımlarını yapabilirler.
- Sınıf kitaplıkları oluşturulurken kitaplıklarında sınıf düzeyine uygun kitap türlerinde çocukların seviyesine uygun çeşitlilik sağlanabilir.
- Sınıf öğretmenleri öğrencilere kitap tavsiyelerinde bulunurken farklı edebi türleri önerebilirler.
- Öğretmenler sene başı zümre öğretmenler kurulunda eğitim öğretim dönemi boyunca Türkçe dersinde öğrencilere tanıtacakları kitap türlerini ortak olarak belirleyebilir. Böylelikle öğrencilerden aylık olarak belirlenen kitap türlerine ilişkin portfolyolar hazırlamaları istenerek bu çalışmalarını okul geneline sergilemeleri sağlanabilir. Yapılan çalışmalar sonucunda okulda öğrenim gören öğrenciler de farklı edebi türler hakkında bilgi edinirler.
- Öğretmenler ve ebeveynler çocuklara en çok basılan ve satılan kitapları almak yerine çocukların hayal dünyalarına farklı katkılar sunacak edebi türleri tercih etmelidir.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür dağılımının eşit oranda olmasına özen gösterilebilir.
- Yayınevleri çocukların gelişimlerine destek olacak edebi ürünleri zenginliğini sağlayabilir.

Kaynakça

- Acat, B., Demiral, H. & Arın, A. (2008). Okuma alışkanlığı göstergelerine göre ilköğretim öğrencilerinin durumları. *Türkçe Öğretimi Kongresi (18-20 Mayıs)*. Erişim Adresi: <https://www.academia.edu>
- Aksoy, E. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Aksoy, E. & Öztürk, D. S. (2018). Öğrencilerdeki okuma alışkanlığının öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 143-184.
- Aksu, D. (2014). İlkokullardaki sınıf kütüphanelerinin oluşturulması ve kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 27-45.
- Akyol, H. (2014). *Okuma*. A. Kırkkılıç ve H. Akyol (Ed.). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (4. Baskı) içinde (s. 15-48). Pegem A Yayıncılık.
- Altunbay, M. & Uslu Üstten, A. (2020). Okuma kültürünün bir göstergesi olarak kitaplık ve kütüphane kullanımı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 916-930.
- Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk edebiyatı ve kültürü* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Arslan, G., & Kargı, T. (2021). Öğretmenlerin kitap önerisinde kullandıkları ölçütlerin çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(4), 567-588.
- Bayis, S. (2010). *4., 5., 6., 7. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma ve kütüphane kullanım alışkanlıklarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Belet, Ş. D. & Suna, Ç. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ile okuma ilgi alışkanlık düzeyleri arasındaki ilişki*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (211-218). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Can, A. (2019). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Çoban, A. & Oral, B. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili temel kavramlar. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (1. Baskı) içinde (ss. 1-27). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çocuk Vakfı (2006). *Türkiye'nin okuma alışkanlığı karnesi*. Erişim adresi: <https://www.cocukvakfi.org.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2022
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını yazın eğitimine atılan ilk adım*. Tudem Yayıncılık.

- Duran, E., & Sezgin, B. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve ilgilerinin belirlenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Türkic*, 2(4),1649-1662.
- Dursunoğlu, H. (2015). Çocuk- edebiyat ve çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (5. Baskı) (ss. 1-33). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Erdal, K. (2015). Çocuk edebiyatının kaynakları. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (ss. 69-200). Pegem Akademi.
- Erkuş, A. (2021). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Seçkin Yayıncılık.
- Gökçe, E. (2012). İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (ss. 825-833). Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Gülyüz, H. (2013). *Yaratıcı çocuk edebiyatı* (4. Baskı). Edge Akademi.
- Güneş, F. (2017). Okuma ilgisi ve gücü. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 119-128.
- Hughes-Hassell, S. & Rodge, P. (2007). The leisure reading habits of urban adolescents. *Journal Of Adolescent & Adult Literacy*, September, 51(1), 22-33.
- İnce Samur, A. Ö. (2017). Okuma kültürü edinme sürecinde “İlkokul dönemi (6-10Yaş)”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(50), 209-230.
- İnce Samur, A. Ö. (2018). Okuma kültürü edinme sürecinde hangi kitaplardan nasıl yararlanılmalıdır? *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 343-363.
- İşcan, A., Arıkan, İ. B. & Küçükaydın M. A. (2013). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 1-16.
- Karademir, M. & Gürsoy, B. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), (247-282).
- Karakuş, I. Ş. (2006). *Çocuk edebiyatı ürünlerinin okuma gelişimine etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı* (3. Baskı). Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kıbrıs, İ. (2016). *Çocuk edebiyatı* (7. Baskı). Kök Yayıncılık.
- MEB. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018). https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf Erişim tarihi: 26/06/2022

- Memiş, A. & Bozkurt M. (2014). İlköğretim okulu 4.sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik algıları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 2, 193-203.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı* (10. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Öztürk, S. D. & Aksoy, E. (2016). İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 562-591.
- Pilten, G. & Tolğay, N. (2016). Sınıf kütüphanelerinin yeterliliklerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 15(2), 344-366.
- Samur, A. Ö. & Çiftçi, Y. (2019). Ailelerin nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerini seçebilme yetkinlikleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 237-354.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve edebiyat* (10. Baskı). Tudem Yayınları.
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Şahin, A., Turan, L., Dursunoğlu, H. & Celepoğlu, A. (2015). Çocuk-edebiyat ev çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (5. Baskı) içinde (ss. 3-33). Pegem Akademi.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*, 780, 12-31.
- Yekeler Gökmen, A. D. & Aktaş, N. (2021). İlkokul öğrencilerinin farklı metin türlerine yönelik soru sorma becerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 726-739.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yurtbakan, E. (2017). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.